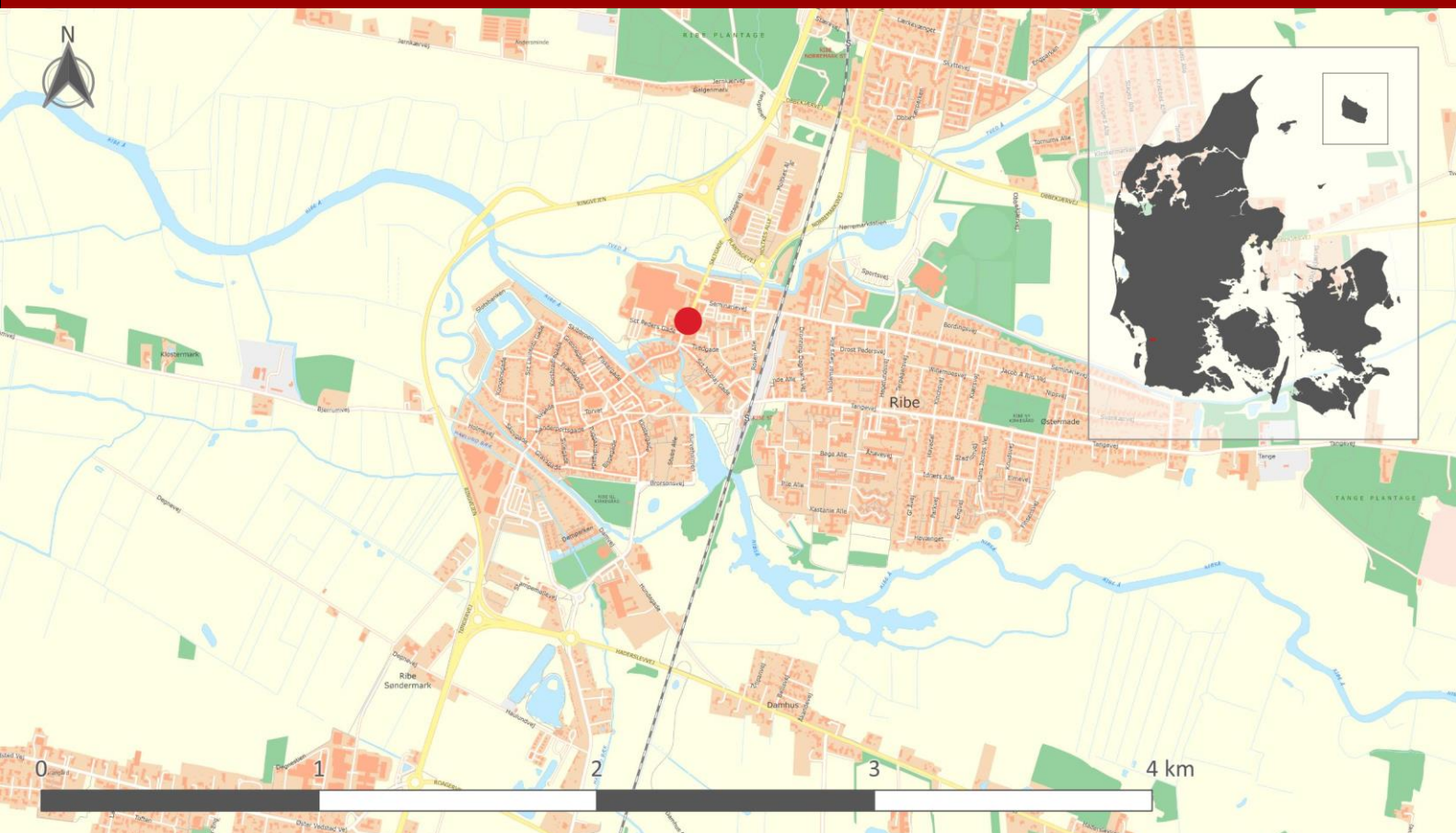

SJM 1160, Saltgade, Tvedgade Sct. Nicolaj Gade og Hovedengen (FHM 4296/3956)

Vedbestemmelse af vanddrukkent træ fra Ribe.

Daniel Andreas Smeds, cand. mag.

Afdeling for Konservering og Naturvidenskab, Moesgaard Museum

Nr. 15 2024

SJM 1160, Saltgade, Tvedgade Sct. Nicolaj Gade og Hovedengen (FHM 4296/3913)

Träidentifikation av vattendränk trä från Ribe.

Daniel Andreas Smeds, cand. mag.

Inledning

I samband med en arkeologisk utgrävning i Ribe i södra Jylland, har det levererats in flera provpåsar med vattendränk trä ämnade till trädartsidentifikation. Alla trästyckena är identifierade på Afdeling for Konservering og Naturvidenskab, Moesgaard Museum av cand. mag. Daniel Andreas Smeds. I förbindelse med identifikationen av trädarterna så användes både en stereolup och ett mikroskop med en förstoring upp till 500 X. Den troliga insamlingsperioden är angiven, då det har varit möjligt att kunna tydligt utrona det. Till identifieringen är Schweingruber (1990) använd som identifikationsnyckel.

Resultat

Generellt är det analyserade materialet från SJM 1160 välbevarat. Det förekom dock recenta brott. Det är identifierat totalt åtta stycken olika trädarter¹. Pil (*Salix* sp.) förekom flest gånger, men en del av pil-identifikationerna kommer från detsamma prov. Därefter är det identifierat träbitar i följande ordning av hur ofta de påträffades; el (*Alnus* sp.), eg (*Quercus* sp.), birk (*Betula* sp.), och ask (*Fraxinus* sp.) samt asp (*Populus* sp.) och kernefrugttræ, Maloidea (Pomoideae).

P38.

Detta prov bestod av flera fragment av trämaterial, varav fem stycken artbestämdes. P38.1 och P38.4 identifierades till el. P38.2 och P38.3 identifierades till pil. Slutligen identifierades P38.5 till birk. Samtliga fragment hade bevarat både märke och bark. P38.1 – P38.4 registrerades som yngre stam/gren med årsringar från 5 – 15. P38.5 noterades vara en kvist med 3 årsringar. Endast ett fragment hade spår av bearbetning, nämligen P38.2 som hade två huggspår.

P39.

---

¹ En förklaring angående arternas namn i rapporten: Rapporten är skriven på svenska, men är främst riktad till danska läsare. Arterna skrivs därför med deras danska namn.

Provet består av ett avbrutet trästycke av eg. Trästycket kommer från en stam/gren med ungefär 15 åringar. Både barken och mörgen är bevarat. Den identifierade delen hade huggspår och den tolkades därför vara en tillspetsad påle.

P40b.

Provet består av ett avbrutet trästycke av asp. Trästycket är från en yngre stam eller gren med cirka 11 åringar. Det är observerat huggspår, vilket också gör att detta stycke tolkas vara en tillspetsad påle. Både bark och mörge är bevarat.

P41b.

Provet består av ett trästycke av eg med ungefär 13 åringar. Stycket är en yngre stam eller gren och det är bevarat både bark och mörge. Det är även observerat huggspår på stycket, vilket tyder på att stycket är en tillspetsad påle.

P43.

Detta prov består av ett trästycke av eg med ungefär 12 åringar. Stycket är en del av en yngre stam/gren. Det är observerat huggspår i form av en tillspetsad påle. Mörgen är bevarat och den har waldkante².

P44.

Provet består av en yngre stam/gren av el, med cirka 10 åringar. Stycket har huggspår i likhet till de andra tillspetsade pålarna. Den har bevarat mörge och waldkante.

P47.

Provet består av flera trästycken, varav fem stycken träbitar identifierades. Ett stycke är identifierat till pil och ett annat är identifierat till kernefrugttræ. Dessa två stycken hade bevarat mörge och bark och kommer från kvistar. De tre andra identifieringarna kommer från eg, med 10 – 25 åringar. Dessa tolkades härstamma från stam eller gren, samt ha en avsaknad av mörge och bark. En av dessa eg trästycken tolkades dessutom vara en tillspetsad påle i och med att den hade huggspår.

P64.

Även detta prov består av flera fragment, varav fem stycken artbestämdes. P64.1 – P64.3 och P64.5 identifierades till pil, P64.4 identifierades däremot till el. Samtliga fragment hade bevarat både mörge och bark. P64.4 – P64.5 registrerades som yngre stam/gren med 5 – 6 årsringar. Resten noterades vara kvistar med 4 – 5 årsringar. Inga av fragmenten hade spår av bearbetning.

P66.

Detta prov bestod också av flera fragment, varav tre stycken artbestämdes. P66.1 och P66.3 artbestämdes till birk, medan P66.2 identifierades till hassel. Inga av de identifierade fragmenten hade spår av bearbetning. De identifierade fragmenten bedömdes vara kvistar, med bark och mörge bevarat. De hade 4 – 5 årsringar.

---

² Waldkante - den sista åringen i trädets levnadstid och är just under barken.

P68.

Provet bestod av flera små kvistar som bedömdes komma från samma ursprungliga kvist. De identifierades till pil och 4 årsringar. Både barken och mörgen är bevarat. Inga spår av bearbetning noterades.

P73.

Detta prov bestod, i likhet med P68, av flera små kvistar som bedömdes komma från samma ursprungliga kvist. De identifierades till pil och 4 årsringar. Både barken och mörgen är bevarat. Dessa trästycken hade inte heller några spår av bearbetning.

P91.

Detta prov bestod av yngre stam/gren av el med 5 årsringar. Fragmentet hade både mörge och bark bevarat. Fragmentet hade också ett huggspår.

P92.

Detta prov identifierades som en kvist av el med både mörge och bark bevarat. Den hade 4 årsringar och det noterades inte några spår av bearbetning.

P93.

Detta prov identifierades till en el i form av en yngre stam/gren, med 6 årsringar. Bark och mörge är bevarat. Det noterades heller inte några spår av bearbetning.

P94.

Detta prov bestod av en yngre stam/gren av ask med 14 årsringar. Fragmentet hade bevarat mörge och bark. Inga huggspår noterades på fragmentet.

P95.

Detta prov identifierades också till en yngre stam/gren av ask med 12 årsringar. Trästycket hade både mörge och bark bevarat. Inga huggspår noterades på detta fragment.

P98.

Fragmentet från detta prov identifierades till en yngre stam/gren av el med 7 årsringar. Bark och mörge är bevarat. Trästycket hade huggspår och är sannolikt en tillspetsad påle.

P99.

Detta prov bestod av ett trästycke av en yngre stam/gren av hassel med 4 årsringar. Kvisten hade tydlig närvaro av höstved (efterårsved) i den yttersta årsringen, vilket möjliggör att kvisten är insamlad efter växtsäsongens slut. Både mörge och bark bevarat. Stycket är sannolikt tillhugget till en påle.

P104.

Detta prov identifierades till en el i form av en yngre stam/gren med 5 årsringar. Både barken och mörgen är bevarat. Det noterades inte några spår av bearbetning.

P105.

Detta prov bestod av en yngre stam/gren av asp med 15 årsringar. Bark och märe är bevarat och stam/grenen bar spår av huggspår och tolkades vara en tillspetsad påle.

P106.

Trästycket i provet identifierades till en yngre stam/gren av birk med 8 årsringar. Fragmentet hade huggspår och tolkades vara en tillspetsad påle. Trästycket hade både märe och bark bevarat.

P107.

Provet hade ett trästycke i form av en yngre stam/gren av ask. Trästycket hade 10 årsringar och både märe och bark var bevarat. Stam/grenen hade inga spår av bearbetning.

P111.

Provet bestod av en yngre stam/gren av pil med 9 årsringar. Både bark och märe var bevarat. Inga huggspår noterades på stycket.

P112.

Trästycket i provet identifierades till en kvist av pil med 7 årsringar. Inga spår av bearbetning noterades, men både mark och märe var bevarat. Därtill så noterades det tydlig höstved just under barken, vilket möjliggör att kvisten insamlades efter växtsäsongen.

P113.

Provet bestod av en kvist med 7 årsringar. Fragmentet identifierades till pil, med bevarat märe och bark. Inga spår av bearbetning noterades.

P114.

Detta prov består av flera fragment, varav fem stycken artbestämdes. Samtliga trästycken identifierades till kvist av pil med 3 årsringar. Sannolikt så kommer alla fragment ursprungligen från samma trästycke. Alla fragment hade bevarat både märe och bark, men det noterades inga spår av bearbetning på något stycke.

P117.

Detta prov bestod av en kvist av kernefrugt med åtta årsringar. Den hade också bevarat märe och bark. Det noterades inga spår av bearbetning.

P118.

Trästycket i provet bestod av en yngre stam/gren av hassel med 16 årsringar. Trästycket hade inga huggspår, men märgen och barken är bevarat.

P119.

I detta prov så var noterades en kvist av el med 4 årsringar. Bark och märe var bevarat, men det noterades inga spår av bearbetning.

P120.

Detta prov består av flera träfragment och stråfragment (stængler), varav fem stycken trä artbestämdes. Samtliga trästycken identifierades till kvist av el eller sannolikt el. Fragmenten hade 2 – 3 årsringar samt bark och mörgen bevarat. Det noterades inga spår av bearbetning på något stycke.

P121.

Detta prov bestod av en yngre stam/gren av birk med cirka 10 årsringar. Trästycket noterades hade huggspår och tolkades vara en tillspetsad påle. Både barken och mörgen är bevarade.

Övriga prover

P67.

Detta prov bestod av ett skalfragment av oförkolnad hasselnöt (*Corylus avellana*).

P88.

Detta prov bestod av ett skalfragment av oförkolnad hasselnöt (*Corylus avellana*).

Litteratur

Brøndegaard, V. J. 1978: Folk og Flora. 1 Rosenkilde og Bagger. København.

Hansen, K. 2002. Dansk Feltflora.

Møller, P. F., Wind, P, Mogensen, G. & B. Odgaard 2017. Skovens planteliv. I Jensen, K. S. (red.) Naturen i Danmark. Skoven. Gyldendal. København s. 97-146

Møller, P. F. & J. Heilmann-Clausen 2017. Andre løvskove. I Jensen, K. S. (red.) Naturen i Danmark. Skoven. Gyldendal. København s. 377-398

Schweingruber, F.H. 1990. Mikroskopische Holzanatomie. Swiss Federal Institute for Forest, Snow and Landscape Research, Birmensdorf

Tabell

Prov nummer	Del nummer	Anläggnings nummer	Träart	S/G	Y S/G	Kvist	Marv	Bark	Kommentarer
P38	1	M96	Alnus sp., el		X (5 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P38	2	M96	Salix sp., pil		X (15 årringe)		X	X	Träfragmentet hade två stycken huggspår
P38	3	M96	Salix sp., pil		X (9 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning

P38	4	M96	Alnus sp., el		X (8 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P38	5	M96	Betula sp., birk			X (3 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P39		M101	Quercus sp., eg	X (~ 15 årringe)			X	X	Del av ett större stycke trä, tillhugget till en påle
P40b		M101	Populus sp., asp		X (11 årringe)		X	X	Tillhugget till en påle
P41b		M101	Quercus sp., eg		X (~ 13 årringe)		X	X	Tillhugget till en påle
P43		M101	Quercus sp., eg		X (~ 12 årringe)		X		Waldkante, del av ett större stycke trä, tillhugget till en påle
P44		M101	Alnus sp., el		X (~ 10 årringe)		X		Waldkante, tillhugget till en påle
P47	1	M101	Kernefrugttträ, Malaoidea (Pomoideae)			X (5 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P47	2	M101	Salix sp., pil			X (4 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P47	3	M101	Quercus sp., eg	X (15 -20 årringe)					Del av ett större stycke trä
P47	4	M101	Quercus sp., eg	X (20 -25 årringe)					Del av ett större stycke trä
P47	5	M101	Quercus sp., eg	X (~ 10 årringe)					Del av ett större stycke trä, tillhugget till en påle
P64	1	M108	Salix sp., pil			X (4 årringe)	X	X	Provet består av flera fragment. Inte några spår av bearbetning
P64	2	M108	Salix sp., pil			X (4 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P64	3	M108	Salix sp., pil			X (5 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P64	4	M108	Alnus sp., el		X (5 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P64	5	M108	Salix sp., pil		X (6 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P66	1	M108	Betula sp., birk			X (5 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P66	2	M108	Corylus sp., hassel			X (4 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P66	3	M108	Betula sp., birk			X (5 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P67		M108							Hasselnötsskali, Corylus avellana
P68		M107M nord	Salix sp., pil			X (4 årringe)	X	X	Provet innehåller många små kvistar som troligen tillhör varandra
P73		M110 nordprofil	Salix sp., pil			X (4 årringe)	X	X	Provet innehåller många små kvistar som troligen

									tillhör varandra
P88		M111							Hasselnötsskali, <i>Corylus avellana</i>
P91		M111	<i>Alnus sp.</i> , el		X (5 årringe)		X	X	Ett huggspår
P92		M111	<i>Alnus sp.</i> , el			X (4 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P93		M111	<i>Alnus sp.</i> , el		X (6 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P94		M111 vest	<i>Fraxinus sp.</i> , ask		X (14 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P95		M111 øst	<i>Fraxinus sp.</i> , ask		X (12 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P98		M111	<i>Alnus sp.</i> , el		X (7 årringe)		X	X	Tillhugget troligen till en påle
P99		M111	<i>Corylus sp.</i> , hassel		X (4 årringe)		X	X	Tillhugget troligen till en påle, höstved (efterårsved)
P104		M115	<i>Alnus sp.</i> , el		X (5 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P105		M115	<i>Populus sp.</i> , asp		X (15 årringe)		X	X	Tillhugget till en påle
P106		M115	<i>Betula sp.</i> , birk		X (8 årringe)		X	X	Tillhugget till en påle
P107		M115	<i>Fraxinus sp.</i> , ask		X (10 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P111		M116	<i>Salix sp.</i> , pil		X (9 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P112		M116	<i>Salix sp.</i> , pil			X (7 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning, höstved (efterårsved)
P113		M116	<i>Salix sp.</i> , pil			X (7 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P114	1	M116	<i>Salix sp.</i> , pil			X (3 årringe)	X	X	Provet innehöll många små stråfragmer (stængler). Inte några spår av bearbetning
P114	2	M116	<i>Salix sp.</i> , pil			X (3 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P114	3	M116	<i>Salix sp.</i> , pil			X (3 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P114	4	M116	<i>Salix sp.</i> , pil			X (3 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P114	5	M116	<i>Salix sp.</i> , pil			X (3 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P117		M116	Kernefrugttræ, Malaoidea (Pomoidea)			X (8 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P118		M116	<i>Corylus sp.</i> , hassel		X (16 årringe)		X	X	Inte några spår av bearbetning
P119		M116	<i>Alnus sp.</i> , el			X (4 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning

P120	1	M116	Alnus sp., el			X (3 årringe)	X	X	Provet innehöll många små stråfragment (stængler). Inte några spår av bearbetning
P120	2	M116	Alnus sp., el			X (3 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P120	3	M116	cf. Alnus sp., mulig el			X (2 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P120	4	M116	cf. Alnus sp., mulig el			X (2 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P120	5	M116	Alnus sp., el			X (2 årringe)	X	X	Inte några spår av bearbetning
P121		M106	Betula sp., birk		X (~ 10 årringe)		X	X	Tillhugget till en påle

Tabell 1. Tabell över de identifierade trädarterna samt kommentarer kring dem.

Træarter fundet i prøverne

Der er fundet træ fra 4 arter fra løvtræer og buske. I det følgende beskrives de træarter, som er repræsenteret i prøverne. Beskrivelsen tager sit udgangspunkt i O. A. Høegs etnobotaniske hovedværk: *Planter og tradisjon. Floraen i levende tale og tradisjon i Norge 1925-1973* fra 1974, Kjeld Hansen: *Dansk Feltflora* fra 2002 og Peter Friis Møller: *Naturen i Danmark* fra 2017.

Alnus sp., el

Rød-el, *Alnus glutinosa* og grå-el, *Alnus incana*, kan ved anatomisk ikke skelnes fra hinanden. Lyskrævende træer. Rød-el vokser på fugtig bund, ofte uden indblanding af andre træarter, mens grå-el vokser på den tørre, magre bund, og som med tiden bukker under for andre træarter, der vokser frem under dem. Sår sig let, og rød-ellen formerer sig gerne med stubskud og grå-ellen med rodsrud. Typiske pionertræer. Væksten er hurtig. Veddet er tæt og har en alsidig anvendelse i husholdningen og landbruget. Løv og kviste anvendes til foder.

Betula sp., Birk

Birkene var de første til at danne skov i Danmark i senistiden. Der er to hjemmehørende arter, dun-birk (*Betula pubescens*) og vorte-birk (*Betula pendula*). Birkene er lyskrævende, 57 men nøjsomme og kan vokse på næsten alle jordbundstyper. De kan træffes de samme steder, men dun-birk ses især på fugtig morbund, våd tørvbund, i moser og næringsfattige skovsumpe, mens vorte-birk gror på den tørre bund på heder, overdrev, rydninger og i plantager. Vorte-birk har et mindre vandforbrug end dun-birk, der er blandt de mest vandforbrugende løvtræerarter.

Birk er et udpræget pionertræ, som hurtigt kan så sig over store flader og danne tæt tilgroningsskov. Ungdomsvæksten er stor, men klinger tidligt af. Birk bliver højst 150 år.

Corylus avellana, hassel

Lyskrævende busk, som dog også vokser i blanding med andre træarter og senere som underetage under de mindst skyggegivende af disse. Klarer sig ikke på mager bund. Sår sig

let og formerer sig gerne med stubskud. Væksten er hurtig. Veddet er tæt og hårdt og har en alsidig anvendelse i husholdningen og landbruget. Nødderne er vigtige i husholdningen. Løv og kviste anvendes til foder. Efter seneste istid ankom haslen som den første skygge træart for 10.500 år siden. Den er en stor mangestammet busk, der bliver 3-6 meter høj – sjældnere op til 12 meter.

Maloideae (Pomoideae), Kernefrugtfamilien

Kernefrugtfamilien (Maloideae) er en familie med flere forskellige arter, og forskellige arter af kernefrugt familie trives med forskellige vækstbetingelser afhængig af specifik art.

Skov-æble eller vild-æble (*Malus sylvestris*) er meget lyskrævende og bliver let udkonkurreret i skyggefuld vegetation; forekomst af skov-æble er derfor gerne et tegn på lysåbne forhold og findes f.eks. i græsningsskov, hvor kreaturer æder frugterne, og kernerne passerer uskadte og kan spire i kokasserne.

Også almindelig røn (*Sorbus aucuparia*) trives i åbne landskaber, og arten er et pionertræ, der hurtigt spredes – f.eks. ved hjælp af fugle, der spiser bærrerne – og arten er nøjsom og 58 kan vokse på næsten alle jordtyper. Almindelig røn kan blive op til 15 meter høj og er et lystræ, der udvikler sig dårligt i selv let skygge. Spredes især på sur, moragtig jordbund på åbne arealer og rydninger. Den kan også brede sig med rodkud. Væksten er hurtig i ungdommen, men aftager allerede efter 20 års-alderen.

En art som almindelig hvidtjørn (*Crataegus laevigata*) kan tåle nogen skygge og vokser gerne i en leret muldbund i skove eller skovbryn. Almindelig hvidtjørn vokser gerne på lidt fugtig, leret muldbund i skov. Den klarer sig udmærket i underskoven i længe urørte naturskove på muldbund. Den er meget almindelig i den østlige del af landet, hvor den findes i skovbrynene i langt de fleste gamle skove.

Populus sp., asp

Bævreasp (*Populus tremula*) er den eneste hjemmehørende poppelart i Danmark. Den har været her siden slutningen af istiden og er udbredt over hele landet, men er særlig almindelig

på heder, i egekrat, skovbryn og småskove. Den er hårdfør og kan gro på stort set alle jordbunde, men er meget lyskrævende og trives ikke i underskov. På lysåben bund kan den brede sig stærkt med kraftige rodkud. Ungdomsvæksten er stor, men aftager tidligt. Den enkelte stamme bliver sjældent over 150 år, men takket være rodkuddannelsen kan kloner leve videre i næsten det uendelige. Frøene er meget små og kan på grund af frøulden føres vidt omkring af vinden. De taber hurtigt spireevnen, ofte i løbet af få uger. Frøet slår an på blottet, næringsrig, gerne brandpræget bund.

Quercus sp., eg

Der findes to hjemmehørende arter af eg i Danmark: Vinter-eg (*Quercus petraea*) og Stilk-eg (*Quercus robur*). Stilk-eg dominerer egekrat og ses ofte i græsningsskove. Eg kan vokse på næsten alle typer af jordbunde, sandet bund, stiv lerjord, våd tørvebund og kan sågar klare kortere tids oversvømmelse. Eg er udpræget lystræart. Under lyse forhold på heder og i åbne moser kan egen være en konkurrencestærk pionerart. På græssede overdrev kan den vokse op i spirely af stikkende buske. Især ege under 20 cm i tværmål tåler stævning og kan under særlige forhold i egekrat også danne rodkud. Med sin tykke bark tåler den også skovbrand

bedre end bøg, hvilket er en fordel i Jyllands hedeegne. Under naturlige forhold bliver den ofte "fortrængt" til stivleret og halv våd bund, fordi bøgen breder sig på den høje bund, mens asken overtager på den iltrige, fugtige bund. Stilk-eg lever længst af alle vores træarter og kan let blive 300 år – og i flere tilfælde 4-800 år. Kongeegen er beregnet til 1200-2000 år. Vinter-eg kan gro på alle jordbundstyper, men regnes for at være snævrere i økologiske krav 11 end stilk-eg. Vinter-eg er lidt mere skyggetålende og rankere i væksten end stilk-eg og kan derfor bedre konkurrere med bøg,

***Salix* sp., pil**

Kan ved anatomisk ikke skelnes fra hinanden. Lystræer. Femhannet pil, *Salix pentandra* og øret pil, *Salix aurita* med flere arter, vokser som buske og småtræer på fugtig mark. Selje-pil, *Salix caprea*, vokser på åben mark, klarer sig i konkurrencen fra andre træarter, som stor busk eller mindre træ. Sår sig let. Stubskud. Væksten er hurtig. Pionertræ. Veddet er let til hårdt. Anvendes alsidigt i husholdningen, i folkemedicinen og i landbruget til alt fra smågenstande til bygningstømmer. Løv og kviste anvendes til foder.

Daniel Andreas Smeds, cand.mag.
Arkæobotaniker
Afdeling for Konservering og Naturvidenskab
Moesgaard Museum

Rapporterne fra Afdeling for Konservering og Naturvidenskab, Moesgaard Museum, fremlægger resultater i forbindelse med specialundersøgelser af arkæologisk genstandsmateriale.

Hovedvægten er lagt på undersøgelser med en naturvidenskabelig tilgangsvinkel. Heriblandt kan nævnes arkæobotaniske undersøgelser, vedanatomiske undersøgelser, antropologiske undersøgelser af skeletter samt zooarkæologiske undersøgelser.

Der optræder også andre typer dokumentationsfremlæggelser, som f.eks. besigtigelse af marinarkæologiske lokaliteter og metodebeskrivelser af konserveringsteknik karakter.

Alle rapporter kan downloades fra Moesgaard Museums hjemmeside.
Eftertryk med kildeangivelse tilladt.